

POPIS VZDĚLÁVACÍHO MODULU
A. VSTUPNÍ ČÁST
1. Název: Kapitoly z dějin literatury do konce 19. století II
2. Kód:
3. Kategorie/obor vzdělání: 78-42-M/08 Lyceum
4. Typ vyučovací jednotky: vzdělávací modul
4. Délka výuky – doporučený počet vyučovacích hodin: 16 hodin
5. Platnost: 1. 9. 2025 Zpracovatelský tým: František Brož, Ondřej Vojtíšek, NPI
6. Vstupní předpoklady: absolvování modulů Kapitoly z dějin umění do konce 19. století I (1. ročník), Kapitoly z dějin literatury do konce 19. století I (2. ročník) a Kapitoly z dějin umění do konce 19. století II (3. ročník)
Doporučené umístění v učebním plánu: 4. ročník, kontinuální/bloková výuka
B. JÁDRO VYUČOVACÍ JEDNOTKY
1. Charakteristika Modul navazuje na poznatky osvojené v rámci modulu Kapitoly z dějin umění do konce 19. století I a II (1. a 3. ročník), ale zejména Kapitoly z dějin literatury do konce 19. století I (2. ročník). I tento modul posiluje povědomí o dějinném rozměru umění a literatury (cílem je společně nahlédnout některé z proměn a rozmanitostí estetických hodnot a funkcí) a věnuje se četbě (především celistvých) prozaických, básnických i dramatických textů od nejstarších památek po díla 19. století. V součinnosti s modulem z druhého ročníku tato iterace nabízí žactvu druhou sadu témat: nejstarší literární památky a/nebo folklorní pohádky, řecká antická literatura (např. vybrané Sofoklovy a Eurípidovy tragédie), baroko a/nebo klasicismus (např. <i>Ovčí pramen</i> L. de Vegy, básně B. Bridela či Molièrovy komedie), pomezí romantismu a realismu a realismus a naturalismus (texty J. Nerudy, povídky B. Němcové, G. de Maupassanta, A. P. Čechova či A. C. Doyla, Arbesova romaneta aj.). Žactvo si na těchto textech osvojuje dovednosti pozorného a soustředěného čtení, analýzy a interpretace textu (i skrze vlastní kreativní variace či nápodobu vzorových interpretací) a reflexe zážitku z inscenace či přednesu dramatického a básnického textu. Vhodným vyústěním modulu je vlastní žákovská četba samostatně či skupinově zvoleného díla a individuální promyšlení komplexní sady úkolů (např. typu interpretační mapy či Dílen České knižnice). 2. Očekávané výsledky učení včetně indikátorů formuluje či tvořivě vyjádří své porozumění smyslu vybraných literárních a dalších uměleckých děl - reflektuje a cíleně rozšiřuje či prohlubuje vlastní perspektivu, kterou nahlíží na literární texty a další projevy umění - zvažuje při čtení možné podoby náhledu čtenářů z období vzniku literárního textu, zaujímá jejich perspektivu - dokládá své poznatky o významu dílčích motivů i celého textu o relevantní textové pasáži a prostředky - pojmenovává a textem odůvodňuje možné efekty, které text (nebo projevy dalších druhů umění) ve čtenářích (příjemcích) vyvolávají - využívá k porozumění literárnímu textu kontrast či paralelu s jiným textem, uměleckým dílem či adaptací - reflektuje limity a interpretační charakter překladů cizojazyčné literatury, zejm. poezie vyjadřuje časově nebo kulturně vzdálenou zkušenost zprostředkovanou literárním textem čtenářskou interpretací či vlastní tvorbou - používá k vyjádření literaturou zprostředkované zkušenosti interpretaci a další tvůrčí projevy - identifikuje časoprostor literárního díla i jeho částí a jeho potenciální kulturní význam - porozumí přínosům literaturou zprostředkovaného setkání se zkušeností jiné doby, kultury, genderu a sexuální orientace či sociální vrstvy

- rozpoznává v literárním textu cizí zkušenost jako cizí a respektujícím způsobem ji usouvztažňuje se svým životním poznáním využívá poznatky o historickém, kulturním a žánrovém kontextu konkrétního literárního díla k jeho porozumění a tvořivým transpozicím - identifikuje potřebu kontextuálního zakotvení na úrovni jednotlivých výrazů, dílčích motivů či obrazů i celku textu - dohledává v důvěryhodných a dostupných zdrojích potřebné kontextuální informace - posuzuje souběžně historický, kulturní i žánrový kontext vybraného literárního díla, pojmenuje případné napětí mezi nimi - identifikuje texty vhodné ke srovnávání a ze srovnání vybraných textů vyvozuje poznatky umožňující jejich porozumění - rozezná v textu podstatné intertextuální odkazy a vysvětlí jejich efekt sdílí svůj čtenářský nebo jiný umělecký zážitek jasně a argumentovaně - vyjádří svůj čtenářský nebo jiný umělecký zážitek rozmanitými způsoby (od prostého sdělení po tvořivé či umělecké sebevyjádření) a volí způsob adekvátní dílu i komunikační situaci - argumentuje a naslouchá argumentům ostatních čtenářů / diváků / posluchačů ve prospěch rozvíjení diskuse nad literárním nebo jiným uměleckým dílem			
3. Podpora rozvoje klíčových kompetencí a základních gramotností - ZG čtenářská a pisatelská, - KK komunikační, k učení, k řešení problémů, k občanství a udržitelnosti, digitální, osobnostní a sociální, kulturní			
4. Obsah vzdělávání Předmětem modulu jsou vybrané ucelené texty (popř. rozsáhlé úryvky) z vybraných oblastí literárních dějin do konce 19. stol. Vzdělávací obsah modulu zahrnuje oblasti: - nejstarší literární památky a/nebo pohádky; - řecká antická literatura; - barokní a/nebo klasicistní literatura; - literatura pomezí romantismu a realismu a realismus a naturalismus.			
5. Vzdělávací strategie - minilekce zaměřené na úvod do vybraných období literárních dějin; - induktivní poznávání charakteristických rysů jednotlivých dobových poetik; - kreativní přetváření či vytváření pohádkových příběhů s využitím adekvátních sekundárních zdrojů; - analýza a interpretace ucelených textů české a světové literatury; - psaní uměleckých i neuměleckých textů reflektujících postupy, prostředky či témata daných textů a období; - práce s textovými i audiovizuálními zdroji a kritické zpracovávání informací; - samostatná/skupinová práce s komplexní sadou úloh k celistvému literárnímu textu (typu interpretační mapy či jiného průvodce samostatnou četbou); - žákovský výběr textu k samostatné četbě probíhá na základě spolupráce s vyučujícím			
C. VÝSTUPNÍ ČÁST			
1. Způsob ověřování dosažených výsledků	max. počet bodů	2. Kritéria hodnocení	váha
Průběžné - řešení (standardizovaných) písemných testových úloh	100	porozumění problematice vybraných obsahových kapitol modulu	30 %

- psaní kratších uměleckých i neuměleckých textů podle zadání													
Sumativní - samostatný/skupinový výstup samostatné četby ve formě projektu nebo jiného zpracování s prezentací	100	kompetence kulturní, komunikační – prezentační, k podnikavosti a pracovní; aktivní přístup a podíl na realizaci, řízení realizace výstupu	60 %										
Reflexe - zpětnovazebný rozhovor s učitelem a spolužáky o výsledcích učení	100	reflexe zkušenosti: aktivní účast na reflexi	10 %										
Závěrečné hodnocení modulu je váženým průměrem hodnocení z jednotlivých způsobů-částí ověřování. Žák prospěl, jestliže získal alespoň 40 bodů z průběžného a 40 bodů ze sumativního hodnocení. Přepočet váženého průměru na známky: <table><tr><td>85–100</td><td>1</td></tr><tr><td>70–84</td><td>2</td></tr><tr><td>55–69</td><td>3</td></tr><tr><td>40–54</td><td>4</td></tr><tr><td>0–39</td><td>5</td></tr></table>				85–100	1	70–84	2	55–69	3	40–54	4	0–39	5
85–100	1												
70–84	2												
55–69	3												
40–54	4												
0–39	5												
3. Doporučená studijní literatura, odkazy na ilustrační zdroje Bettelheim, B.: <i>Za tajemstvím pohádek: proč a jak je číst v dnešní době</i>. 2., upravené vydání. Překlad Lucie Lucká. Praha, Portál, 2017. Franzová, M.-L. von: <i>Psychologický výklad pohádek: smysl pohádkových vyprávění podle jungovské archetypové psychologie</i>. 4. vydání. Překlad Kristina Černá a Jan Černý. Praha, Portál, 2015. Lehár, J. a kol.: <i>Česká literatura od počátků k dnešku</i>. 3. vydání. Praha, NLN, 2020. Macura, V. a kol.: <i>Slovník světových literárních děl 1, A–L</i>. 2. vydání. Praha, Odeon, 1989. Macura, V. a kol.: <i>Slovník světových literárních děl 2, M–Ž</i>. 2. vydání. Praha, Odeon, 1989.													
4. Poznámky													